

TEGNÉR, ESAIAS

**Axel, en romans af Esaias Tegnér. Lund,
1822. Tryckt uti Berlingska boktryckeriet.**

Lund
1822

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

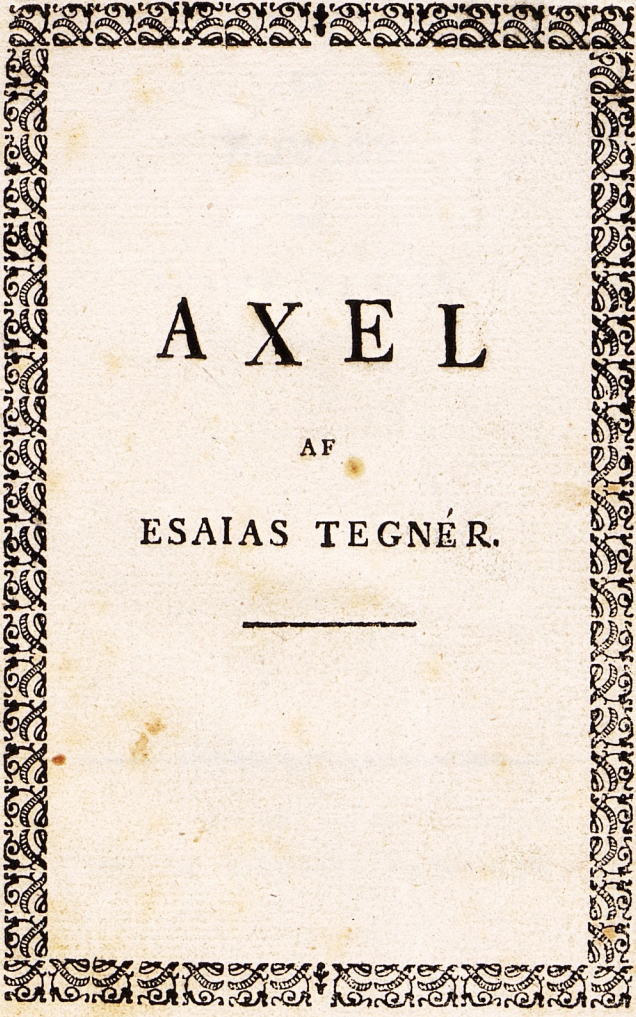
Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Ex. A.

Wm. S. S.
Tegnér
(Br.)

A X E L

AF

ESAIAS TEGNÉR.

12. u. p. l.

1822

Carl de Wolk.

A X E L

ESAIAS TEGNER

A X E L,

EN

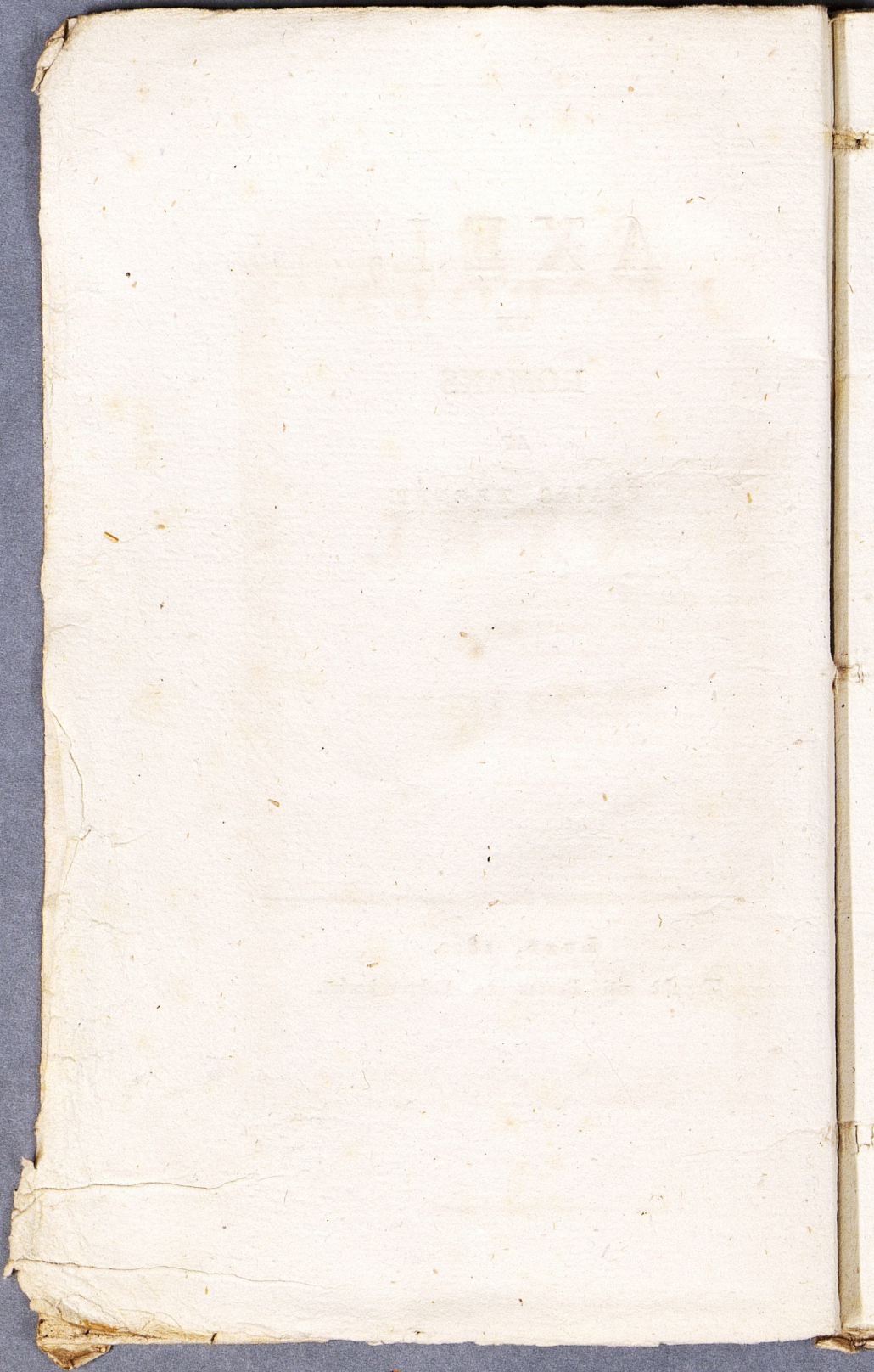
ROMANS

AF

ESAIAS TEGNÉR.

LUND, 1822.

Tryckt uti BERLINGSKA Boktryckeriet.

F I L L

LEOPOLD.

Der satt på en af Pindans throner
en sångarkung i utdödt hof,
och harpan med de rena toner
låg tystnad på hans arm och sof.

Han var ej mer, som förr, den glade
förtjusarn hörd af stad och land,
och mörkret, för att hämnas, hade
uppå hans ögon lagt sin hand.

Då reste sig ett yngre slägte
med sorl ur sina dalars natt.
De stormade, men ingen räckte
till thronen der den gamle satt.

Gick så en fremling med sin lyra
den vilda tummelplats förbi.
Han såg väl striden och dess yra,
men icke meningen deri.

"Hvad vill, sad han, det långa kifvet?
Den höges måttstock är ej vår.
Från andra höjder såg han lifvet,
hans sång på andra toner går.

Från himlen kommer sängarljuset,
dess första färg har ingen sett.
Det bryts i skyn, det bryts i gruset,
för Gud allena är det ett.

Som blomstren skifta i det gröna,
så skiftar Diktens fäta här.
I många former trifs det Sköna,
och skönt är allt som snillrikt är.

Hell dig, bland classiska ruiner
du gamle, hög och undransvärd!
Du Pharos som står qvar och skiner
ur en förgången sängarverld!

Till skum slås vågorna och stanna
emot din fot: för seglarns syn
du står med lågan på din panna,
och lyser djupet, tänd i skyn". —

Så talade han rörd, och lade
för skaldens fötter ned sin krans.
Den krans var ringa, men han hade
ej någon bättre då till hands.

Och solen sjunker i det samma
och natten står på bergets topp;
och rundt kring säugarns hjessa flamma
det gamla Minnets facklor opp.

A X E L.

Den gamla tiden är mig kär,
den gamla Carolinska tiden,
ty glad han var som samvetsfriden
och modig såsom segren är.
Än ligger i de norra landen
dess återsken kring himlaranden,
och mäktiga gestalter gå
med bälten gula, rockar blå,
i aftonrodnan upp och neder.
Med vördnad ser jag opp till Eder,
I hjeltar från en högre verld
med kyller och med långa svärd!

En af de gamla Caroliner
jag kände i min barndoms dar.
På jorden stod han ännu kvar,
ett segertecken i ruiner.

Från hundraårig hjesa sken
 allt silfver som den gamle hade,
 och ärren på hans panna sade
 hvad runor på en Bautasten.
 Val var han fattig, men förtrogen
 med nöden, lekte han med den,
 som förr i falt han lefde än,
 och bodde i ett torp i skogen.
 Dock ägde han klenoder två
 mot dem han ansåg världen ringa:
 sin Bibel och sin gamla klinga
 med Carl den Tolftes namn uppå.
 Den store Konungens bedrifter
 som letas nu i hundra skrifter
 (ty vida kring den örnen flög)
 de stodo i den gamles minne,
 som kämpeurnorna stå inne
 uti en grönklädd ättehög.
 O! när han talte om en fara
 för Kungen, för hans gossar blå,
 hur högt han bar sitt hufvud då,
 hur tindrade hans ögon klara,
 och kraftigt som ett svärdshugg klang
 hvart ord som från hans läppar sprang.
 Så satt han ofta, långt på natten,

och talte om den fordna tid,
 och hvar gång Carl blef nämnd dervid
 han lyfte på den slitna hatten.
 Förundrad stod jag vid hans knän
 (ty längre opp jag då ej räckte)
 och bilden af hans hjelleslägte
 den har jag från min barndom hän.
 Och månet dunkelt sagominne
 bor sedan dess uti mitt sinne
 svärdsliljan likt, när i sitt frö
 hon sofver under vintrens snö.

Den gamle hvilar hos de döde.
 Frid med hans aska! Sagans ord
 har jag af honom. Tag den, Nord,
 och gråt med mig vid Axels öde!
 Mot gubbens ord min sång är matt,
 i enkla rim tillhopasatt.

Den store Kungen låg i Bender.
 Förödda voro ren hans länder,
 beledt hans namn, nyss ärorikt.
 Hans folk en sårad kämpe likt

som ren af döden känner kölden,
 stod, faktande på knä, bak skölden,
 och intet hopp om räddning fans
 i något annat bröst än hans.
 Fast stormen bläddrade i bladen
 af ödets bok, fast jorden skalf,
 lugn stod han, som ett bombfritt hvalf
 står qvar i den förbrända staden,
 som klippan i det vilda haf,
 som sinnesstyrkan på en graf.

En afton han till Axel sade:
 "Här är ett bref — ett bref han lade
 uti hans händer — Axel, tag
 och rid igenom natt och dag
 till Sverge opp: när dit du länder
 du lemnar det i Rådets händer.
 Far hän med Gudi, än i qväll,
 och helsa till de gamla fjäll!" —

Ung Axel älskade att rida.
 Glad tog han brefvet, sydde in
 i bältet det. Vid Holofzin
 hans fader föll vid Kungens sida,

och öfvergifven, lägrets son
 uppväxte ibland vapnens dån.
 Det var en skön gestalt som Norden
 dem föder ännu någon gång,
 frisk som en ros, men smärt och lång
 som tallar i den Svenska jorden.
 Som himlen på en molnfri dag
 var pannans hvalf så fritt och herrligt,
 och allvarsamt och bottenärligt
 hvart enda af hans anletsdrag.
 Det syntes på hans klara öga
 att det var gjordt att blicka opp
 med redlig tillförsigt och hopp
 till ljusets Fader i det höga,
 och blicka utan fruktan ner
 på honom som blott natten ser. —
 En plats bland Konungens Drabanter
 han fick, ibland sin själs förvandter.
 En ringa hop, ty deras tal
 var sju, som Carlevagnens stjernor,
 högst nio, såsom Minnets tärnor,
 och strängt var deras fria val.
 De pröfvade med svärd och lågor.
 Det var en christnad vikingstam,
 ej olik den som fordom sam

på drakar öfver mörkblå vågor.
 De sofvo aldrig uti säng,
 men på sin kappa, bredd på jorden,
 bland storm och drifvor ifrån Norden
 så lugnt som på en blomsteräng.
 En hästsko kramade de samman,
 och aldrig såg du dem kring flamman
 som sprakar ifrån spiselns håll;
 de eldade med kulor gerna
 så röda som när dagens stjerna
 går ner i blod en vinterqväll.
 Det var en lag i stridens våda
 att *en* fick vika först för sju
 med bröstet vänt mot dem ännu,
 ty ryggen skulle ingen skåda.
 Och slutligt var det ock ett bud
 helt svårt, det svåraste kanhända,
 till ingen mö de fågo vända
 sin håg förrn Carl tog sjelf en brud.
 Hur himmelsblått två ögon lyste,
 hur rosenrödt två läppar myste,
 hur barmens svanor summo på
 sin insjö, likaledes två,
 de måste blunda — eller springa:
 de voro vigde vid sin klinga.

Ung Axel sadlar gångarna gladt
 och rider genom dag och natt.
 Så kom han hän längs Ukräns gränser
 då plötsligt det i skogen glänser
 af spjut och sablar rundtomkring.
 På en gång knäpps den blanka ring
 ihop. "Du för ett bref från Bender,
 stig af, gif det i mina händer,
 gif, eller dö!" — Ett svärdshugg var
 hans tydliga, hans Svenska svar,
 och talarn, plötsligt ödmjuk vorden,
 sig bugar i sitt blod till jorden.
 Med ryggen stödd emot en ek
 den kämpe leker nu sin lek.
 Hvertut det tunga slagsvärd susar
 der böjs ett knä och blodet frusar,
 och ärligt löste han sin ed.
 Ej en mot sju — det vore ringa —
 men en mot tjugu flög hans klinga.
 Han stridde som Rolf Krake stred.
 Der var ej mera hopp i nöden
 han stred för sällskap blott i döden,
 och månet sår med purpurmund
 ren hviskar om hans sista stund,
 och blodet kring hans hjerta somnar

och handen, grodd vid fästet, domnar:
 det svartnar för hans öga. Matt
 han sjunker i den långa natt.

Halloh! det skallar genom skogen,
 och falcken dristig, hunden trogen
 förfölja rofvat. I galopp
 en jägarskara svänger opp.
 Främst på en tigerfläckig fåle,
 med ridträgt grön, med rosenkind
 framsusar som en hvirvelvind
 en sköldmö, skön som dagens stråle.
 Förfärad röfvarhopen flyr,
 men gångarn för de döda skyr,
 och med ett språng står hon på jorden.
 Der låg han, som uti en däld
 en ek utöfver småskog fälld
 när stormen rasat ifrån Norden.
 Hur skön han låg uti sitt blod!
 Och lutad öfver honom stod
 Maria, liksom förr Diana
 nedstigen från sin himmelsbana,
 på Latmos, långt från jagtens dån
 stod öfver sin Endymion.
 Den slumrarn som förtjuste henne

han var ej skönare än denne.
 En gnista lif ännu förspörjs
 uti hans barm, fast sönderskjuten,
 och på en bår af qvistar knuten,
 som i ett ögonblick besörjs,
 den bleknade de varsamt bära
 till hennes boning som var nära.

Hon satt bredvid hans hufvudgärd
 af ömkan och af sorg betagen,
 och fäste på de bleka dragen
 en blick, ett kungarike värd.
 Hon satt liksom i Greklands lunder
 (den sköna verld som nu går under)
 en yppig ros som växer vild
 bredvid en fallen Herkulsbild.
 Till slut haf vaknar ur sin dvala
 och ser sig om och börjar tala.
 Men ack! hans öga förr så mildt,
 nu var det stirrande och vildt.
 "Hvar är jag? hvad vill du mig, flicka?
 På mig får ej en qvinna blicka.
 Jag hörer till Kung Carl. Din tår
 får icke falla i mitt sår.
 Min fader bor i vättergatan,

han vredgas, han har hört min ed.
 Hur skön är dock den frestarn led!
 Hur lockande! Vik från mig, satan!
 Hvar är mitt bälte? Hvar mitt bref?
 Med egen hand Kung Carl det skref.
 Min faders svärd är godt, det biter
 i synnerhet på Moscoviter.
 Det var en glädje till att slå,
 jag önskar, Kungen sett derpå.
 Som mogna ax för lian strödde!
 Mig tycktes nästan sjelf jag blödde.
 Och brefvet jag till Stockholm för,
 min ära står i pant därför.
 Upp! ögonblicken äro dyra." — —
 Så talar han i feberyra,
 och dödsblek sjunker stridens vän
 på fredlig kudde ner igen.

Och lif och död de stridde båda
 om ynglingen, men lifvet vann;
 och faran småningom försvann
 och Axel kunde nu beskåda
 med sansad blick, fast skum och matt
 den Engel vid hans sida satt.
 Hon var ej som Idyllens Sköna

som gå och sucka i det gröna,
en evig trånads konterfej,
med lockar gula såsom solens,
och kinder såsom nattviolens
och ögon som Förgätmigej.

Hon var ett österns barn: de rika
de svarta lockar lågo lika

en midnatt kring en rosengård,
och glädjens mod, det enda sanna,
stod stolt och ädelt på dess panna
som Segrens bild på Sköldmöns vård.

Dess färg var frisk som konstnärn målar
Auroras i en krans af skålar.

Växt var hon som en Oread,
och gången dansande och glad.

Och höga gingo barmens vågor
af ungdomen och helsan häfd:
en kropp af ros och lilja väfd,
en själ af idel eld och lågor,
en sydlig sommarhimmel, full
af blomsterdoft och solens gull.

Der stridde i dess dunkla öga
en himmelsk och en jordisk brand.

Hon blickade så stolt ibland
som Jofurs örn ifrån det höga,

och åter som det dufvopar
som Afrodites skyvagn drar.

O! Axel, snart är sårens smärta
förbi, blott ärren återstå.
Ditt bröst det läkes utanpå,
men ack! hur går det med ditt hjerta?
Se ej så kärligt på den hand
som ständigt dina sår förband.
Den marmorhvita hand, den fina,
hon får ej hvila mellan dina.
Mer farlig är hon än i fjol
vid Cabbaliken uti Bender
de hårda Ottomanska händer
med krokig sabel och pistol.
De röda läpparna, de friska,
som öppnas endast för att hviska,
om tröst och hopp, en andesång:
det vore bättre att du hörde
de åskor som Czar Peter körde
vid Pultava ännu en gång.
Och går du kring i sommarvarmen
än stapplande och blek och tård,
så stöd dig, Axel, vid ditt svärd
och icke vid den runda armen,

den Amor just beställt sig så
till örngått att få hvila på.

O kärlek! jords och himmels under!

Du salighetens andedrägt!
Gudomlighetens friska fläkt
i lifvets qualmuppfyllda funder!
Du hjerta i Naturens bröst,
du människors och Gudars tröst!
I hafvet söker droppen droppe,
och alla stjernorna deroppe
de dansa ifrån pol till pol
en bruddans blott omkring sin sol.
Du är ännu i menskans sinne
en aftonglans, ett bleknadt minne
af skönare, af bättre dar
då hon ännu på barnbal var
i himlen, i det blå gemaket
med silfverkronorna i taket,
och sof, sen hon sig dansat varm,
hvar afton på sin faders arm.
Då var hon rik som bildningsgåfvan
och hennes språk var blott en hön,
och hennes broder var hvar skön
hvar vingad himlason derofvan.

Men ack! hon föll hit ner, och sen
 är icke hennes kärlek ren.
 Dock hos den älskade hon känner
 ett drag af fordna himlavänner,
 hör deras stämman än en gång
 i vårens eller skaldens sång.
 Då glädes åter hennes sinne
 likt fremlingens från Schweitz som hör
 en hemlandston som återför
 hans Alpers och hans barndoms minne.

Det var en afton. Qvällen låg
 och drömde på sin bädd i vester,
 och tysta som Egyptens präster
 begynte stjernorna sitt tåg.
 Och jorden stod i stjerneqvällen
 lycksalig som en brud som står
 med kronan i de mörka hår,
 och ler och rodnar under pellen.
 Af dagens lekar trött och varm
 Najaden siilla låg och myste,
 och aftonrodnan satt och lyste,
 en präktig ros, i hennes barm.
 Hvar kärleksgud som legat bunden
 när solen sken, blef lös och red
 på månens strålar upp och ned

med pil och båge genom lunden,
den dunkelgröna äreport
der våren nyss sitt intåg gjort.
Ur ekarna slog näktergalen,
den sången klingade i dalen
så öm, så oskuldsfull, så ren
som något qvåde af Franzén.
Det var som om Naturen sade,
att nu sin herdestund hon hade,
så lifligt och så tyst ändå,
du kunde hört dess hjerta slå. —
Då gingo med förtjusta sinnen
bredvid hvarann de unga två.
Som brudpar vexla ringar, så
de vexlade sin barndoms minnen.
Han talte om de glada dar
då i sin moders hus han var
det furutimrade, det röda,
som stod bland tallar högt i Nord,
och om den kära fosterjord,
de kära syskon, alla döda.
Han talte om hur mången gång
den gamla djupa kämpesång,
de skinninbundna sagoskrifter
hans längtan väckte till bedrifter,

och hur i drömmen mången natt,
 en kämpe utaf stål, han satt
 på tolfotshöge gångarn Grane
 och red som Sigurd Fofnifbane
 igenom Vafurlågor han
 till Minnets mö, hvars borg på fjällen
 stod flammande i månskensqvällen
 uti en lund af lagerträn.
 Qvaf blef hans bröst, qvaf blef hans kammar,
 han flydde mellan skogens stammar
 och steg med barnslig glädje opp
 till örnen uti furens topp,
 och gungade för nordanvinden,
 det svalkar hjertat, svalkar kinden.
 O! den som finge åka i
 den vagn af moln som far förbi,
 och draga fjerran öfver fjärden
 långt bort uti den sköna verlden
 der Segren vinkar, Ryktet står
 med kransen för den tappres hår,
 och der Kung Carl (han har allenast
 sju och ett halft år mer än du)
 med svärdet plockar kronor nu,
 och gudaskönt! ger bort dem genast.
 Vid femton år min moder höll

mig längre ej, med gråt jag föll
 till hennes barm, och drog till Pohlen.
 I lägret sen mitt lif försvann,
 och troget som en vakteld brann
 det bland kanonerna och stålen.
 Men såg jag foglarna ibland
 som närde sina små och smekte,
 såg jag ett barn som låg och lekte
 bland blommorna vid bäckens rand:
 då syntes tomt mig krigets dunder
 och fridens bilder växte strax
 uti min själ, med gyllne ax,
 med glada barn, med gröna lunder.
 Och vid en stilla hyddas dörr
 en flicka stöd, och qvällens flamma
 låg på dess anlet, just det samma
 jag stundom sett i drömmen förr.
 Nu på en tid de bilder fara
 beständigt kring uti min själ:
 jag sluter ögat och likväl
 jag ser dem lefvande och klara,
 och flickan som står midt deri,
 hon är din spegelbild, Marie!"

Förvirrad svarade Maria:
 "Hur lycklig likväl mannen är!"

Den starke ingen boja bär,
 han hör från början till de fria,
 och farans tjusning, ärans glans
 och jord och himmel äro hans.
 Men kvinnans öde det är gifvet
 till mannens bihang genom lifvet,
 förbindningen uppå hans sår
 förgäten sedan de grott samman:
 hon offret är, han offerflamman
 som präktig emot himlén går. —
 Min fader föll i Czarens härar,
 jag minnes knappt min moders bild,
 och öcknens dotter växte vild
 i detta slott, der slafven ärar,
 i herrskarns nycker som han tål,
 sin egen uselhets idöl.
 Ett ädelt sinne måste vämjäs
 vid väsen som så villigt tämjäs.
 Säg du uppå oändlig slätt
 vår sköna, vilda gångarätt?
 Som hjelten modig, lätt som hinden
 hon hör ingen herre till;
 med örat spetsadt står hon still
 och vädrar faran, vänd mot vinden,
 och plötsligt i ett moln af dam

23

hon jagar öfver fälten fram,
och strider sina egna strider
med oskodd hof, och gläds och lider.
I öcknens fria barn, hur sällt
hur skönt ert lif på gröna fält!
Så ropte jag och bad dem bida
hvar gång min gnäggande Tartar,
en betslad slaf, mig lydigt bar
vid sina fria bröders sida;
men skaran lydde ej, och gick
förbi oss med föraktlig blick.
Odrägligt för min fria anda
blef slottets evigt enahanda;
och kriget har jag flitigt lärt
mot skogens ulf, mot bergens gamar,
och ofta köpt ur björnens ramar
ett lif som då blef något värdt.
Men ack! Natur, vi öfverviinna
ej dig: i hydda som på thron,
som sömmerska, som Amazon,
din quinna blir ändå en quinna,
en ranka vissnad, om ej stödd,
ett väsen hvartill hälften felas:
hon har ej sällhet som ej delas
och hennes fröjd är tvilling född.

Det klappar i min venstra sida
 en oro, ljuf ändå att lida,
 en längtan till, jag vet ej hvad,
 så smärtsam och ändå så glad.
 Den har ej gräns, den har ej syfte,
 det är som om mig vingar lyfte
 från jorden, från det låga grus,
 till stjernorna, till Gudars hus;
 och åter som jag fölle neder
 J kära varelser, till eder,
 J träna som jemte mig växt opp,
 du kulle med din blomstertopp,
 du bäck med dina kärlekssånger!
 Jag hört, jag sett er tusen gånger,
 men liknöjd som en bildstod ser,
 nu först, nu först jag älskar er.
 Det är mig sjelf jag älskar minder,
 det är en känsla mera hög
 mer ren än förr, alltsen . . ." Här flög
 en rodnad öfver jungfruens kinder,
 och meningen som ej fick slut
 uti en halfsuck taltes ut. —

Och näktergalen slår i skogen,
 och månen står bak skyn och lys;

och med en lång, en evig kyss,
 som lifvet varm, som grafven trogen,
 upplöstes deras själar i
 en enda salig harmoni.

De kysstes som när offret brinner
 två flammor kyssas; de bli en
 som strålar med ett högre sken
 och närmare mot himlen hinner.

För dem var icke världen till
 och tiden i sin flykt stod still.

Ty hvarje stund i dödligheten
 af tiden mäts och har sin gräns,
 men dödens kyss och kärlekens
 de äro barn af evigheten.

De lycklige! Om jorden all
 gått opp i rök, ej de sett flammen,
 och fästet kunde störtat samman,
 de hade icke hört dess fall.

Som Söderns Genius och Nordens
 med mund mot mund de hade stått,
 och icke vetat att de gått
 till himlens salighet från jordens:

Tillbaka från sin himmelsfärd
 kom Axel först. "Nu, vid mitt svärd,

vid Nordens ära, vid de stjernor
 som stå likt hvita bröllopstärnor
 och lysa genom lunden in!
 för jord och himmel är du min.
 O! den som långt, rätt långt från striden
 i någon vänlig dal, der friden
 emellan bergen bosatt sig,
 fick lefva och fick dö med dig!
 Men ack! en ed, en ed mig binder.
 Med hotfull blick, med bleka kinder
 hon lägger stum sin kalla hand
 emellan våra bröst i brand.
 Förskräcks ej: än kan allt förbytas,
 den ed vill lösas, icke brytas.
 Jag måste hän. När Maj härnäst
 oss bjuder på sin blomsterfest,
 då är jag säkert här tillbaka,
 då hämtar jag min brud, min maka.
 Farväl, du hälften af min själ,
 farväl till dess, ett långt farväl!

Med dessa ord han bort sig vänder,
 han tar sitt hälte, tar sitt svärd,
 och börjar oförskräckt sin färd
 igenom Czarens hundra länder.

I skogen göms han, dagen lång,
 men natten om han styr sin gång
 allt efter himlahalvfvet's kärna
 vår Nords orubbeliga stjerna,
 och efter Carlevagnen huld
 som icke vet af nedergången,
 den vagn med blanka tistelstången,
 med hjulspik smidda utaf guld.
 Så kom han genom tusen faror
 emellan fiendernas skaror
 till Mälarns kungastad, der allt
 med undran hör den djerfves frälsning,
 och lemnade båd bref och helsning
 i Rådet, som Kung Carl befallt.

Emedlertid i öde salar
 Maria suckar Axels namn.
 Hon suckar det i skogens famn
 och lär dess ljud åt berg och dalar.
 "Hvad var för ed som honom band?
 En flicka i hans fosterland,
 en äldre kärlek? Ges det mera
 än en? mitt hjerta jäfvar flera.
 Du snöbetäckta Nordens mö,
 en af oss begge måste dö!

Du känner icke söderns lågor.
Långt bakom dina frusna vågor
långt bakom dina fjellars snö
jag söker dig, du måste dö.
Dock — kom ej Axel ifrån Norden
som barn? Han såg ej fosterjorden
sen dess, och långt från lägrets gny
den skygga kärleken plär fly.
Ack! intet svek, blott tro och heder
ho på en panna hvälfd som hans.
Jag såg ifrån hans ögas glans
i botten på hans hjerta neder,
som dagen ser i botten på
en källa frisk och silfverblå.
Hvi flyr du då? Hvad förestafvar
din ed? Att krossa detta bröst?
Hvad — men i rymden dör min röst,
en enka suckande bland grafvar,
en dufva som med klagan far
kring jord och himmel utan svar.
Ack! skogar susa, böljor rinna
emellan oss, han hör mig ej.
Hvad? om jag följde honom? Nej
det passar icke för en qvinna.
En qvinna? Hvem vet det? Jag bär

ett svärd, och mannen färdig är.
 Med faran har jag ofta spelat
 om lif och död, ett tärningkast.
 Vid gångarn är jag vuxen fast,
 och aldrig än mitt lod har felat.
 Den tanken ger en Gud mig in,
 nu Axel, Axel, är du min.
 Jag söker dig i höga Norden,
 jag söker dig kring hela jorden,
 från dal till dal, från strand till strand,
 och eden från din mund jag tvingar.
 Tag mig, o krig, på dina vingar
 och sätt mig ner i Axels land".

Så sagdt, så gjordt. Beslut och handling
 är ett hos qvinnan. Sin förvandling
 hon skyndar. Under krigarns hatt
 hon gömmer sina lockars natt.
 Den rika barmen snörs i kyller,
 med krut och bly hon renseln fyller,
 och öfver skullran, mjell och fin,
 hängs dödens synrör, en karbin.
 Ur gördeln känd af Grekens fabel
 nerblixtrar nu en krokig sabel,
 och rundt kring läpparna hon drar
 en skuggning som skall skägg betyda:
 det var som om du ville pryda
 med sorgelior ett rosenpar.

Hon liknade med svärd och bälte,
 Gud Amor sjelf förklädd till hjelte,
 som Clinias son *) den målad bar
 på skölden blank och spegelklar.

”Farväl, du faderliga bönig!
 En gång med kärlek och försoning
 jag kommer väl till dig igen.
 Nu kan jag icke längre dröja,
 tag mig, o natt, uti din slöja
 och för mig till mitt hjertas vän”.
 Der låg ren då på vindna stränder
 i ögonvrån af somnad Nord
 Czar Peters stad, dit nu en jord
 de pantförskrifna kronor sänder.
 Då var han ringa. I sin vik
 han låg, en nyfödd drake lik.
 Men arten röjes hos den unga
 som ringlar sig i solvarm sand;
 ren kokar giftet i hans tand,
 ren hväser han med klufven tunga.
 Der lastades mot Svea strand
 en flotta då med mord och brand.
 Dit styrer nu Maria färden
 och mellan fanorna och svärden
 hon framstår och en plats begär

*) Alcibiades.

på flottan emot Nordens skär.
 En höfding för de vilda hopar
 betraktar henne skarpt och ropar:
 Mer farlig syns du, ungersyen,
 för Nordens mör än för dess män.
 Hvärt helst emot dem vi dig skicke
 i skägget gripa de dig icke.
 Men kriget kan du lära dig
 af dem i grund: det är ett krig
 på lif och död; men öfver båda
 Gud ensam och St. Niclas råda. —

Och seglen svälla, kölen far
 i skum utöfver östervågor,
 och snart i aftonsolens lågor
 stå Sveas berg: än stå de kvar
 bland böljornas och tidens tummel,
 Naturens gamla jättekummel.
 De landade vid Sotaskär,
 en strand för trogna hjertan kär.
 Der skildes fordom sista gången
 ung Hjalmar och skön Ingeborg,
 der dog hon sedan utaf sorg
 när kämpen var till Oden gången,
 och hennes ande sitter än
 på klippan, sörjande sin vän.
 Du Nordens Leucas, Norden glömmar
 ditt namn i sagans dar berömdt,

men Hjalmars dödssång *) dig ej glömt,
och skaldens bröst dig evigt gömmer. —

Men redan brinner by vid by,
och barnen skrika, qvinnor fly ;
de känna väl den Ryska fejden,
och klockorna gå rundt i nejden
båd natt och dag förutan ro :
men ack! de väcka ej de döde.
Ve dig, du arma land, du öde,
i grafven dina kämpar bo!
Dock samlar ännu landets fara
af gubbar och af barn en skara
med svärd som på Germaniens fält
tjent under Gustaf Adolfs fana
och hillebarder, segervana
den tid de gingo öfver Belt,
och en och annan muskedunder
med rostadt lås och itändt tunder.
Det var hvad Svea ägde då,
en ringa hop, och illa väpnad,
men utan tvekan, utan häpnad
den gick mot fienden ändå.
Men icke man mot man han strider,
sitt moln han vidt kring falten sprider,
och ljungar ifrån klippans topp
dit intet mod kan tränga opp,

*) Hervara-Saga c. 5.

och döden slår beständigt neder
ohämnad i de glesa leder.

Då kommer som den vrede Thor
med hammaren, med mandombältet,
så kommer Axel öfver fältet
der flykten sprids och fasan bor,
en hjälpens engel sänd i nöden:
hans bröst är stål, hans arm är döden.
Han ordnar striden. Hit och dit
han flyger uppå gångarn hvit.
"Stån, Svenskar, sluten edra leder,
Kung Carl har skickat mig till Eder,
hans helsning jag till Eder bär,
Gud och Kung Carl vår lösen är".
"Gud och Kung Carl" kring fältet skallar:
de höra när den tappra kallar,
och klippan hvarfrån döden gick
är stormad i ett ögonblick.
Då slockna alla afgrundsgapen,
och fältet sås med lik och vapen,
och svärdet rasar blindt, men tryggt,
i nacken på den vilda flykt,
och häpne skynda röfvarbanden
med kappadt ankartåg från stranden.

Ett mättadt rofdjur lik låg ren
den slagtning still och sof på fältet,

och månen gjöt från himlatältet
 ner på förödelser sitt sken.
 Längs utmed nattomhöljda viken
 går Axel suckande bland liken.
 De ligga parvis, man vid man,
 hur hårdt omfamna de hvarann!
 Vill du ett trofast samtag skåda
 se ej på kärlekens, der båda
 omarma ömt hvarann och le:
 gå på ett slagfält hän och se
 hur hatet, under dödens smärta,
 sin ovän trycker till sitt hjerta.
 Ack! kärlekens och glädjens rus
 de flykta som en vårvinds sus,
 men hatet, sorgerna och nöden
 de äro trogna uti döden.
 Så suckar han, och plötsligt hör
 en stämma klagande i natten:
 Jag törstar, Axel, gif mig vatten,
 och tag mitt afsked förrn jag dör.
 Vid denna röst, den välbekanta,
 han störtar fram bland klippor branta
 och ser — en okänd yngling, stödd
 mot berget, sårad och förblödd.
 Men månen går ur moln, och lyser
 på bleka anletsdrag: då ryser,
 då skriker han med fasans ton:
 o Herre Jesus, det är hon!

Ack! det var hon. Med kufvad smärta
 hon hviskar, med en röst så matt:

"Godafton, Axel, nej godnatt,

ty döden sitter vid mitt hjerta.

Spörj icke hvad som hit mig fört,
 min kärlek blott har mig förfört.

Ack! när den långa natten skymmer,
 och menskan står vid grafvens dörr,
 hur annorlunda då än förr

syns lifvet och dess små bekymmer,
 och blott en kärlek skön som vår
 tas med när man till himlen går.

Den ed du svor jag ville veta,
 nu skall jag den bland stjernor leta,
 der står hon skrifven, jag skall se
 din oskuld lika klart som de. —

Jag vet jag handlat oförsigtigt,
 jag vet du sörjer mig uppriktigt;
 förlåt mig, för min kärleks skull,
 hvar tår du faller på min mull.

Jag har ej bror, ej far, ej moder,
 du var mig far och mor och broder,
 du var mig allt — o Axel svär
 i döden att du har mig kär.

Du svär: hvi skulle jag väl klaga?
 Det skönaste utaf sin saga

har lifvet mig förtäljt. Din mö
 får hon ej vid ditt hjerta dö?

Och blir ej hennes stoft förvaradt

uti det land du nyss försvarat?
 Se, Axel, öfver månen far
 ett moln, när det försvunnit har
 då ar jag död, då sitter Anden
 förklarad på den fjerran stranden,
 och beder godt för dig, och ser
 med alla himlens ögon ner.
 Men sätt en utländsk ros på grafven
 och när hon dör, i snön begrafven,
 det solens barn, tänk på din mö
 som sofver under Nordens snö.
 Dess blomningsdagar voro korta;
 se Axel, nu är molnet borta,
 farväl, farväl!" — En suck hon drog
 och kramade hans hand, och dog.

Då steg från underjordens floder
 ej döden, men hans yngre broder,
 det bleka Vanvett opp, som går
 med vallmokrans kring spridda hår,
 och ömsom stirrar mot det höga,
 och ömsom ner till jordens grund,
 med löjet kring förviden mund
 och tårar uti halfsläckt öga.
 Vid Axels hufvud rörer det,
 och sedan irra jemnt hans fjät
 kring grafven, som i forntidssagan
 den döde kring sin gömda skatt,

och stranden hörer dag och natt
hans rörande, hans hemska klagan.

”Var tyst, var tyst, du bölja blå!

Du får ej så mot stranden slå.

Du störer endast mina drömmar;

jag älskar icke dina strömmar,

de skummande, med blod ibland,

du förer döden till min strand.

Här låg en yngling nyss och blödde,

hans graf med rosor jag beströdde,

ty han var lik, jag vet väl hvem:

till våren för jag henne hem.

De säga mig att jorden söfver

min brud^t, och gräset växer öfver

det trogna bröst, det är ej sant:

hon satt i natt på klippans brant.

Blek var hon som man döden målar,

det kommer sig af månens strålar,

och kall om läppar och om kind,

det kommer sig af nordanvind.

Jag bad den älskade att stanna,

hon strök med fingret på min panna,

det var så tungt, så mörkt i den:

då blef det åter ljust igen.

Och fjerran utur öster klarna

de dagar ack! de hädanfarna,

de sköna dar, de himmelsblå:

hur säll var stackars Axel då!

Det stod ett slott i lunder gröna,

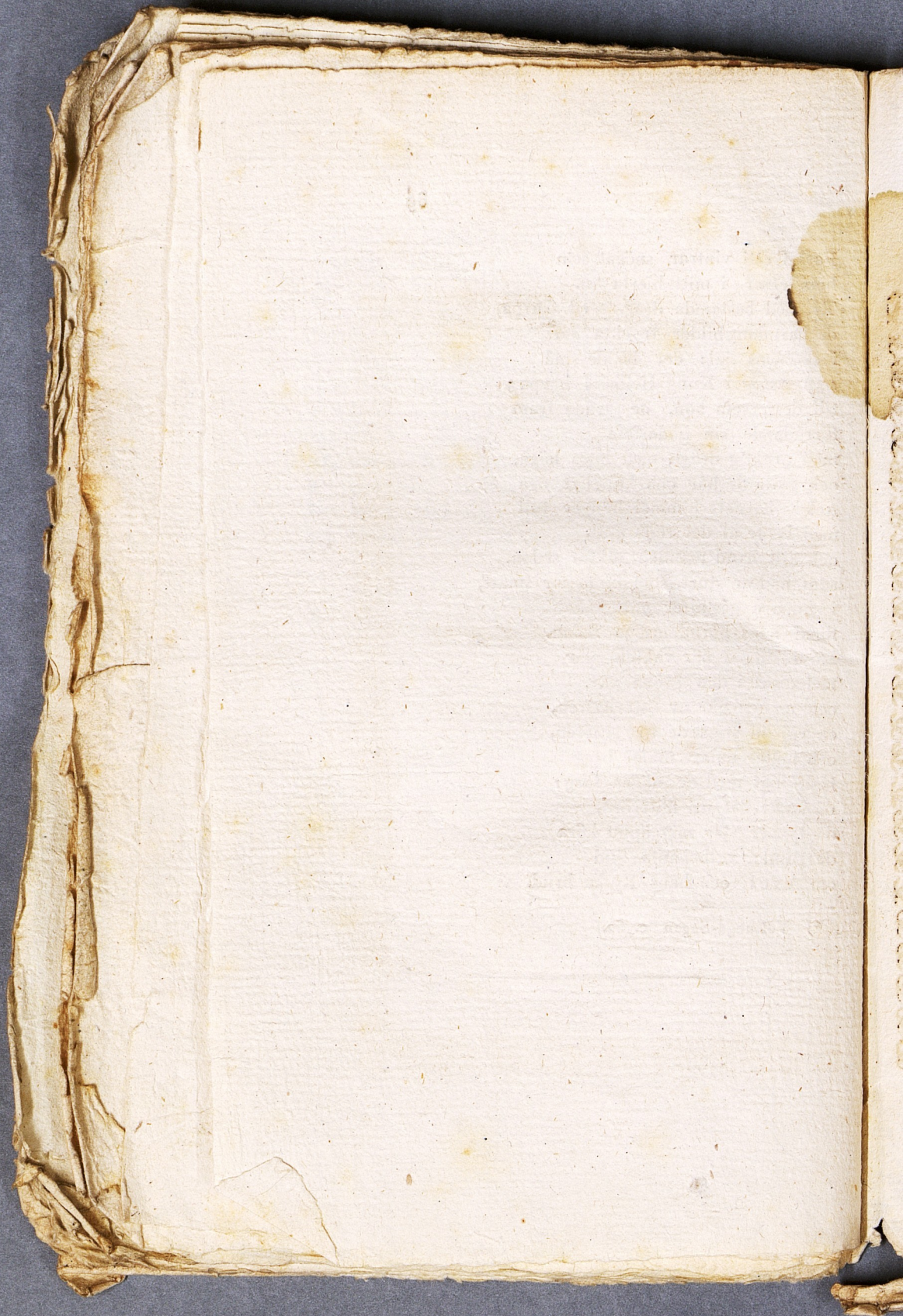
det slottet hörde till den sköna.
 Jag låg i skogen mördad nysst,
 hon gaf mig lifvet med en kyss,
 hon gaf sitt hjerta åt mig arma,
 det rika hjertat, och det varma!
 Nu ligger det och fryser i
 förvissnad barm — det är förbi!
 J stjernor som på himlen brinnen,
 jag ber Er, slocknen och försvinnen!
 Jag vet en morgonstjerna god,
 ner gick hon i ett haf af blod.
 Det luktar blod ännu från stranden
 och blodig är jag sjelf på handen”. — — —

Så klagar han på Sotaskär.
 När dagen tändes är han der,
 när natten sänks går han ej åter:
 han sitter ständigt der och gråter.
 En morgon satt han död vid sjön,
 med hämdren knäpptä hop till bön
 och tårar på den bleka kinden
 halfstelnade i morgonvinden;
 och emot grafven der hon låg
 ännu det brystna ögat såg. —

Så var den saga som jag hörde
 hur djupt, hur ömt hon då mig rörde!

Fast tretti vintrar snögat se'n
 hon lever i mitt hjerta än.
 Ty med bestända drag, med skarpa,
 de barndomsbilder tryckta stå
 i skaldens själ: der bo de små
 som Aslög i Kung Heimers harpa;
 till dess, som hon, de träda fram
 förrådande sin gudastam
 med präktig drägt, med later höga,
 och gullgult hår och kungligt öga *).
 Ack! barnets himmel hänger full
 med lyror af det röda gull,
 och allt hvad mannen diktar sedan,
 som hjeltar stort, som blommor smått,
 i skönare gestalter gått
 förbi hans barndomsöga redan.
 Ännu ibland när vakteln slår
 melodiskt i den gröna vår,
 och månen går ur österhafven,
 en vålnad stigande ur grafven,
 och målar dalar, målar berg
 bedröfligt med de dödas färg:
 då susar det uti mitt öra,
 då tycker jag mig ännu höra
 de gamla, välbekanta ljud
 om Axel och hans Ryska brud.

*) Volsunga-Sagan c. 52.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
PRINTED IN THE U.S.A.

Rättelse.

Sid. 15. r. 13 står skölar, läs strålar.

www.books2ebooks.eu